

JANUSZ MAŁŁEK (*Toruń*)

WITOLD SZCZUCZKO
(1947–2012)

Słowa kluczowe: historiografia, Prusy Królewskie, tabliczki woskowe, Karol Górski

Nagły zgon dra Witolda Szczuczki wieczorem 22 XI 2012 r., już po rozpoczęciu międzynarodowej konferencji w Instytucie Herdera w Marburgu, w której uczestniczył, zaszokował uczestników tego spotkania, a także kolegów, przyjaciół i całe środowisko archiwistów i historyków toruńskich, gdy ta przygnębiająca wiadomość dotarła do nas. Wiedzieliśmy o kłopotach kardiologicznych naszego Kolegi, ale po zabiegu kardiochirurgicznym przed kilku laty wydawało się, że bezpośrednie zagrożenie dla Jego zdrowia zostało oddalone. Stało się jednak inaczej. Odszedł na zawsze dobry, życzliwy kolega ale także dociekliwy, niezwykle pracowity i utalentowany badacz. W chwili, gdy piszę ten tekst, mam już przed sobą kilka ciepłych wspomnień o Zmarłym, dr Moniki Wyszomirskiej z Archiwum Państwowego w Toruniu, opublikowanych w „Archiwście Polskim”¹, oraz profesora uniwersytetu w Giessen (RFN) Hansa Jürgena Bömelburga w „Herder aktuell”², w których bardzo dokładnie przedstawiono drogę życiową, a zarazem osiągnięcia na polu nauki W. Szczuczki. Dzięki uprzejmości wdowy Pani mgr farmacji Jadwigi Wierzbowskiej-Szczuczko miałem dostęp do spuścizny po dr. Szczuczce. Spuścizna ta (nieopublikowane artykuły, fiszki i notaty), zwłaszcza z archiwów obcych, może z pewnością służyć następnym badaczom. Nie mam wątpliwości, że ich uporządkowaniem i zarejestrowaniem zajmą się Jego koleżanki i koledzy z Archiwum Państwowego w Toruniu. Sięgnąłem też do teczki personalnej Zmarłego w Archiwum Uniwersyteckim UMK, ale te materiały wykorzystała w pełni M. Wyszomirska. Z jej ustaleń korzystam w tym tekście. Wreszcie zapoznałem się z korespondencją między W. Szczuczko a jego mistrzem Karolem Górskim, przechowywaną w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu.

¹ M. Wyszomirska, *Doktor Witold Szczuczko (15 kwietnia 1947–22 listopada 2012)*, *Archiwista Polski*, nr 1, 2013, s. 110–112. Kolejny nekrolog W. Szczuczki, również pióra M. Wyszomirskiej, ukaże się wkrótce także na łamach najnowszego rocznika „Archeionu”.

² H.-J. Bömelburg, *Witold Szczuczko (1947–2012)*, *Herder aktuell*. Informationen aus dem Herder-Institut in Marburg, Nr. 35: Juli–Dezember 2012, s. 16.

Doktor Witold Szczuczko urodził się 15 IV 1947 r. we wsi Lędzin, w powiecie gryfickim na Pomorzu Zachodnim. Rodzice byli repatriantami, czy może lepiej przesiedleńcami, z kresów wschodnich Rzeczypospolitej, które po roku 1945 przypadły ZSRR. Jeszcze w tym samym, 1947 r. Jego rodzice zmienili miejsce zamieszkania przenosząc się do wsi Liwa, w gminie Miłomłyn (powiat ostródzki). Tutaj W. Szczuczko rozpoczął naukę w szkole podstawowej, aby ją zakończyć w Ostródzie. Następnie naukę kontynuował w liceum im. Jana Bażyńskiego w Ostródzie i tu w roku 1965 uzyskał maturę. Zdawał po maturze na prawo na UMK w Toruniu, ale nie dostał się na ten kierunek z powodu braku miejsc. Trudna sytuacja materialna zmusiła Go do podjęcia pracy w Wojewódzkiej Hurtowni Spożywczej w Ostródzie, na stanowisku kierownika palarni kawy, gdzie pracował do 30 IX 1968 r. Po pomyślnie zdanym egzaminie wstępnym od 1 X 1968 r. rozpoczął studia historyczne na specjalizacji archiwistycznej na UMK. Równocześnie uczestniczył w charakterze wolnego słuchacza w wybranych zajęciach z historii państwa i prawa na Wydziale Prawa UMK i z historii sztuki na Wydziale Sztuk Pięknych tej uczelni. Dodatkowo uczęszczał na lektorat języka szwedzkiego prowadzony przez mgr Annę Marcinkiewicz. W latach 1970–1973 był uczestnikiem seminarium magisterskiego prowadzonego przez wybitnego mediewistę prof. Karola Górskiego. Byłem adiunktem prof. Górskiego i brałem udział w pracach tego seminarium. Zapamiętałem W. Szczuczka z tych lat jako niezwykle pracowitego i zdyscyplinowanego studenta. Prof. Górski był po lekturze piątego tomu *Akt Stanów Prus Królewskich* w opracowaniu Mariana Biskupa i zastanawiała go pozycja Zygmunta Starego jako ewentualnego protektora lub nawet zwierzchnika Hanzy. Miasto Gdańsk widziało w królu polskim obrońcę Hanzy, zwłaszcza że znajdowała się ona w konflikcie z królem duńskim Hansem I. Król Polski miał według projektu gdańszczan uzyskać specjalne uprawnienia sądowe. Na prośbę prof. Górskiego prof. Biskup udostępnił nieopublikowany jeszcze tom W. Szczuczce do wykorzystania. Na bazie tego źródła, ale także innych powstała praca magisterska W. Szczuczki pt. „Koncepcja wyboru króla Polski Zygmunta Starego »Nadzorcą Związku Miast Hanzeatyckich« na zjeździe ogólnym w 1511 r. w Lubecie” (ss. 103). Na podstawie tej pracy 19 VI 1973 r. W. Szczuczko otrzymał stopień magistra historii. Recenzentami pracy byli profesorowie Karol Górski i Andrzej Tomczak, a Komisji Egzaminacyjnej przewodniczył prof. Jerzy Wojtowicz. Zarówno pracę magisterską, jak i egzamin magisterski oceniono jako bardzo dobre. Prof. Górski w recenzji tej pracy napisał 13 VI 1973 r. tak: „Praca wyróżnia się jako dojrzałe dzieło, które kwalifikuje autora jako młodego naukowca o umyśle krytycznym. Interpretacja »Schutzherr« – »nadzorca« nie da się chyba utrzymać, ale wysunięcie jej dowodzi samodzielności i zmysłu badawczego autora”. Zaraz po uzyskaniu magisterium W. Szczuczko odbył podróż naukową do Szwecji, odwiedzając archiwa w Sztokholmie, Uppsali i Göteborgu, zbierając materiał do pracy o parlamentarystyce szwedzkiej. Po powrocie ze Szwecji mgr Szczuczko z dniem 1 VIII 1973 r. podjął pracę zawodową w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Bydgoszczy, Oddział w To-

runiu, na stanowisku dokumentalisty. Równocześnie uczestniczył w seminarium doktoranckim prowadzonym przez K. Górskiego. W końcu 1979 r. Rada Wydziału Humanistycznego otworzyła mgr. Szczuczce przewód doktorski, a obowiązków promotora podjął się prof. K. Górski. Dodajmy, że od 1 IV 1974 r. W. Szczuczko pracował dodatkowo na pół etatu w Pracowniach Konserwacji Zabytków (PKZ) w Toruniu, natomiast od grudnia 1976 r. na pełnym etacie jako konsultant naukowy, z równoczesną rezygnacją z pracy w Archiwum Państwowym w Toruniu. Jego praca w PKZ, jako zawodowego historyka, prowadzącego kwerendy na potrzeby działań konserwatorskich, stanowiła nowy jakościowo etap w działalności tej zaśluzonej dla konserwacji zabytków instytucji.

Nowy etap w działalności naukowej i dydaktycznej W. Szczuczki wiązał się z jego zatrudnieniem w Zakładzie Archiwistyki Instytutu Historii i Archiwistyki od połowy 1981 r. Prof. K. Górski opiniował kandydaturę mgr. W. Szczuczki na stanowisko asystenta tak: „[...] pod moim kierunkiem [mgr Szczuczko – J. M.] podjął pracę doktorską na temat: »Ruch egzekucyjny w Prusach Królewskich w połowie XVI w.« [...]. Ma napisane 3 rozdziały z zaplanowanych 5, z tym, że rozdział 4 jest bliski zakończenia. Dokończenie pracy jest zaplanowane na czerwiec 1981 r. Oprócz tego mgr Szczuczko przez siedem lat współpracował ze mną nad wydaniem toruńskich tabliczek woskowych, wykazując bardzo dobrą znajomość paleografii, dobrą starą niemieczyzny, duże umiejętności wydawnicze (badanie sposobu wiązań tabliczek było jego inicjatywą). Jako współwydawca tomu zasługuje na wyróżnienie. Poza tym mgr Szczuczko jest dobrym archiwistą oraz zna problematykę historii sztuki ze swej pracy w Pracowni Konserwacji Zabytków. Moralne kwalifikacje znajdują wyraz w wielkiej pracowitości i rzetelności. Mgr Szczuczko jest człowiekiem prawym i uczciwym, co znajduje wyraz w jego pracy naukowej [...] uważam mgra Szczuczka za bardzo dobrze przygotowanego do podjęcia pracy w charakterze pracownika nauki w Instytucie Historii i Archiwistyki UMK [...]”. W momencie przejścia do pracy na UMK mgr Szczuczko był już współwydawcą dzieła *Tabliczki woskowe miasta Torunia*³. Do tej edycji źródłowej jeszcze wróć w dalszej części tekstu.

Z chwilą podjęcia pracy na uniwersytecie W. Szczuczko stanął wobec nowych obowiązków natury dydaktycznej. Miał on za sobą ukończone studia historyczne ze specjalizacją archiwistyczną, ale teraz musiał prowadzić już samodzielnie zajęcia dydaktyczne ze studentami z aktoznawstwa, rozwoju form kancelaryjnych, edytorstwa źródeł historycznych, neografii gotyckiej oraz w ramach proseminarium. Przygotowanie tych zajęć przy Jego skrupulatności spowodowało – jak sądzę – pewne opóźnienie w ukończeniu dysertacji. Obrona pracy doktorskiej pt. „Sejm warszawski 1563/64 a ruch egzekucyjny w Prusach Królewskich” odbyła się 6 V 1985 r. Recenzentami byli profesorowie Andrzej Wyczański i Andrzej Tomczak. Obydwie recenzje były bardzo pozytywne. Recenzenci zwracali uwagę na solidną

³ *Tabliczki woskowe miasta Torunia ok. 1350–I poł. XVI w.*, wyd. K. Górski, W. Szczuczko (Fontes TNT 69), Warszawa–Poznań 1980, ss. LIV + 236.

bazę źródłową i umiejętności heurystyczne autora. Dr Szczuczko po konsultacji z prof. Górskim postanowił, przygotowując pracę do druku, poszerzyć jej zakres o sejm piotrkowski 1562/1563 r. Recenzentami wydawniczymi nowej wersji tej pracy noszącej teraz tytuł *Sejmy koronne 1562–1564 a ruch egzekucyjny w Prusach Królewskich* byli docenci Anna Sucheni-Grabowska i Janusz Małek. W moim archiwum odnalazłem recenzję, którą wykonałem na zlecenie Towarzystwa Naukowego w Toruniu. W recenzji tej pisałem: „Autor wykorzystał wszystkie dostępne źródła do tematu proveniencji pruskiej, nie tylko te podstawowe, jak recesy stanów Prus Królewskich z lat 1562–1564, ale także cenną korespondencję gdańską. Poszukiwania te przyniosły także rewelacyjne odkrycia. W odpisach Stanisława Bornbacha w Bibliotece PAN w Gdańsku odnalazł Witold Szczuczko wiele kopii akt i korespondencji z sejmu piotrkowskiego 1562/1563, a co najważniejsze nieznaną wilkierz szlachty pruskiej z 26 marca 1563 r.” Opublikowanie książki w latach osiemdziesiątych i na początku lat dziewięćdziesiątych było utrudnione. Były wyraźne limity na druk książek. Ostatecznie dr Szczuczko ogłosił swoją poszerzoną wersję dysertacji w roku 1994, a kolejne wydanie tej pracy ukazało się w roku 1995. Wydawcą było Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W tych latach dr Szczuczko intensywnie zbierał materiał do pracy habilitacyjnej. Jej tytuł i zakres był ustalony niewątpliwie z profesorami K. Górskim i A. Tomczakiem. Brzmiał on następująco: „Recesy stanów Prus Królewskich. Studium dyplomatyczno-źródłoznawcze XV–XVIII w.” Dzięki uprzejmości Pani mgr J. Wierzbowskiej-Szczuczko miałem możliwość zapoznać się z kilkoma już napisanymi rozdziałami tej pracy. Z natury rzeczy nie publikował ich, gdyż z pewnością zamierzał wydać je w osobnej książce. Są to następujące teksty: rozdział I.1. „Organizacja Prus Królewskich w ramach Korony”; I.1.2. „Udział Elbląga, Gdańska i Torunia w zgromadzeniach stanowych Prus Królewskich”; I.1.3. „Rola Gdańska w reprezentacji stanowej i parlamentarnej Prus Królewskich od połowy XV w do połowy XVIII w.”; rozdział II. „Formalno-prawne miejsce Elbląga w Rzeczypospolitej”; rozdział IV. „Akta stanowe w recesach stanów Prus Królewskich” (ten rozdział, najbardziej obszerny, ma około 50 stron i zapewne zasługiwałyby na druk). Trudno przesądzić, czy to są wszystkie teksty napisane przez dr. Szczuczkę. Dopiero uporządkowanie Jego archiwum może dać pełną odpowiedź na to pytanie. W latach 1981–2001 dr Szczuczko pracował w Instytucie Historii i Archiwistyki, najpierw na stanowisku asystenta, potem od roku 1981 starszego asystenta, od roku 1985 adiunkta i wreszcie w latach 1999–2001 starszego wykładowcy. W tym okresie odbył liczne staże w kraju oraz wyjazdy badawcze do archiwów zagranicznych. Brał udział w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych z licznymi referatami, wygłaszał często odczyty w Toruniu, Gdańsku i Elblągu. I tak od 1 X 1987 r. do 15 II 1988 r. odbył staż naukowy u prof. Stanisława Gierszewskiego w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego. Od 1 do 30 X 1988 r. przebywał na stażu u prof. Klause Zernacka w Berlinie Zachodnim. Od 1 X do 30 XI 1990 r. prowadził kwerendę archiwalną w Sztokholmie i korzystał z opieki naukowej prof.

Svena Lundquista, natomiast w grudniu 1990 r. przebywał w Greifswaldzie, będąc pod opieką prof. Thomasa Brücka. W dniach od 26 do 29 VIII 1991 r. wziął udział w konferencji historyków Polski i Szwecji w Kalmarze, gdzie miał referat. Od 1 do 30 IV 1992 r. prowadził ponownie kwerendę archiwalną w Sztokholmie. Podczas zbierania materiału do pracy habilitacyjnej niezbędne było dotarcie do archiwów w miastach hanzeatyckich zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami. Od 1 I do 15 II 1993 r. pracował w archiwum gdańskim, a jego opiekunem była dyrektorka tego archiwum dr Aniela Przywuska. Od 20 do 30 IX 1993 r. przebywał w Oldenburgu, będąc pod opieką prof. Helmuta Schmidta. Następnie od 31 I do 4 II 1994 r. zbierał materiał w archiwum w Lubece i korzystał z pomocy dyrektora dr Antjekathrin Grassmann. Wreszcie od 22 II do 1 III 1994 r. prowadził kwerendę w archiwum w Rydze. Tu opiekowali się nim prof. Albert Varslavans i doc. Ilgvars Misāns.

Przy tak rozległej kwerendzie można było oczekiwać, iż praca o recesach stanów pruskich w kontekście recesów miast hanzeatyckich, tak potrzebna, będzie rychło sfinalizowana. Coś stanęło na przeszkodzie. Przyczyną było – moim zdaniem – zajęcie się inną tematyką, choć zbliżoną do problematyki recesów pruskich. Zaowocowało to książką: *Przywileje królów polskich dla Elbląga* (Gdańsk 1991, ss. 81) i współautorstwem *Historii Elbląga*⁴. Zabrakło Jego Mistrza prof. Karola Górskiego (zmarł 8 XII 1988 r. w Toruniu), któremu ufał, z którego zdaniem się bezdyskusyjnie liczył i który byłby kompetentnym partnerem przy przygotowywaniu niezwykle trudnego tematu, jakim są gdańskie recesy stanów pruskich, będące unikatem w skali europejskiej. Dr Szczuczko był ostatnim i chyba najbardziej lubianym z uczniów prof. K. Górskiego. Świadczą o tym dedykacje Profesora: „Panu Witoldowi Szczuczce na pamiątkę naszej wspólnej pracy. Karol Górski, 22 września 1987 r.” lub „Panu Witoldowi Szczuczce z serdeczną podzięką za szlachetną postawę i chęć pomocy od Karola Górskiego, 16 maja 1975 r.” Zachowały się dwie kartki pocztowe od W. Szczuczki do prof. K. Górskiego. Ich treść była następująca: „Sz. P. Prof. Karol Górski, ul. Krasieńskiego 59/3, 87-100 Toruń, Serdeczne pozdrowienia z Gdańska. Witold Szczuczko. PS. Dzwoniłem jeszcze wieczorem podając mój adres w Gdańsku... 3.12.1987 Gdańsk” i kolejna „Szanowny Panie Profesorze, Dziękujemy za życzenia świąteczne i z okazji Nowego Roku. Odwzajemniamy je, życząc przede wszystkim wiele zdrowia. Lekarstwo dla Prawniczki żona obiecała zdobyć. Przywiozę je do Torunia po Świątach i dostarczę Panu Profesorowi. Święta spędzam z żoną w Olsztynie. Z najlepszymi życzeniami. Jadwiga i Witold Szczuczkanie, Gdańsk 21.12.87”. Później szczególnie bliskie były kontakty dr. Szczuczki z gdańskim środowiskiem historycznym, a zwłaszcza z profesorami: Stanisławem Gierszewskim i Andrzejem Grothem.

Od 1 III 2001 r. dr W. Szczuczko wrócił do pracy w Archiwum Państwowym w Toruniu, gdzie pracował aż do śmierci na stanowisku starszego archiwisty, kustosa i starszego kustosa w Oddziale Materiałów Archiwalnych do końca XVIII w.

⁴ *Historia Elbląga*, t. 2, cz. 1: (1466–1626), red. A. Groth, Gdańsk 1996, s. 5–17 (rozdział I) i 276–301 (rozdział XII).

Dodatkowo pracował przez pewien okres w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku. Prowadził tam proseminarium z historii sztuki i nauki pomocnicze historii. Naturalnie przejście do pracy w archiwum i związany z tym inny charakter obowiązków zawodowych odbiły się niekorzystnie na liczbie publikacji. W okresie pracy na UMK (1981–2001) dr Szczuczko opublikował 112 prac, natomiast w okresie pracy w Archiwum Państwowym w Toruniu już tylko 12. W sumie opublikował 134 prace⁵. Przy obecnych przepisach dorobek ten pozwalałby na przeprowadzenie – moim zdaniem – z pozytywnym wynikiem przewodu habilitacyjnego.

I na koniec parę zdań o twórczości naukowej dr. W. Szczuczki. On sam charakteryzował swoje zainteresowania badawcze w trzech obszarach: 1) historia Prus Królewskich od XV do XVIII w. (społeczeństwo, polityka, kultura); 2) historia Szwecji; 3) aktoznawstwo, zwłaszcza okresu księgi wpisów. Dodałbym tu jeszcze biografistykę, gdyż dr Szczuczko opublikował w *Słowniku biograficznym Pomorza Nadwiślańskiego* 59 biogramów, a w *Polskim słowniku biograficznym* 9 biogramów. Dla badacza nagrodą za jego trud jest zainteresowanie, nawet krytyczne czy dyskusyjne czytelników, a szczególnie opinie kolegów po fachu. Edycja źródłowa pt. *Tabliczki woskowe miasta Torunia* znalazła taki oddźwięk. W „Studiach Źródłoznawczych” ukazał się polemiczny artykuł Tomasza Jasińskiego i Janusza Tandeckiego poświęcony temu wydawnictwu⁶, natomiast w „Archeionie” recenzja tych autorów⁷; kilka lat później ukazała się monografia Tomasza Jasińskiego pt. *Tabliczki woskowe w kancelariach miast Pomorza Nadwiślańskiego* (Poznań 1991). Replika Karola Górskiego i Witolda Szczuczko została opublikowana po pewnym czasie drukiem w „Studiach Źródłoznawczych”⁸, a odpowiedzieli na nią Jasiński i Tandecki obszernym tekstem pt. *Tabliczki woskowe miasta Torunia. W odpowiedzi na artykuł Karola Górskiego i Witolda Szczuczki, „Paralelizm rachunkowości a filiacja rękopisów”*⁹. Główny zarzut recenzentów sprowadzał się do tego, że wydawcy „zrezygnowali z poszukiwań i z analizy podobnych zapisek spisanych na innym materiale pisarskim niż wosk [pergamin, papier]”. Pisali jednak: „Mimo wskazania w naszym artykule na błędy dotyczące filiacji, czasów powstania i spisania źródeł oraz powyższych uwag tekstowych uważamy, że Wydawcy włożyli ogromny wzbudzający wielki podziw wysiłek w ciągu kilkuletniego przygotowania tabliczek woskowych do druku. Autorzy niniejszych słów pozostają do dnia dzisiejszego pod wrażeniem odczytania przez Edytorów wiele niezwykle trudnych wręcz nieczytelnych zapisek”¹⁰. Z kolei edytorzy wyrażali wątpliwości co do

⁵ Zob. bibliografię prac W. Szczuczki w opracowaniu M. Wyszomirskiej, publikowaną w niniejszym zeszycie „Zapisek Historycznych”.

⁶ T. Jasiński, J. Tandecki, *Literowy i równoległy system kancelaryjny na starotoruńskich poliptykach woskowych*, *Studia Źródłoznawcze*, t. 28: 1983, s. 105–161.

⁷ *Archeion*, [t.] 77: 1984, s. 200–201.

⁸ K. Górski, W. Szczuczko, *Paralelizm rachunkowości a filiacje rękopisów*, *Studia Źródłoznawcze*, t. 30: 1987, s. 255–258.

⁹ *Studia Źródłoznawcze*, t. 30: 1987, s. 258–271.

¹⁰ *Ibid.*, s. 271.

tezy recenzentów o równoległej rachunkowości prowadzonej na tabliczkach woskowych oraz w księgach miejskich na papierze i bronili w większości swoich odczytów. Pisali więc: „W sumie na 52 poprawki wysunięte przez J[asińskiego] i T[andeckiego] przyjęliśmy 27 tj. ponad połowę, a w Aneksie na 20 przyjęto 16. Pomijamy tu interpolacje nagłówków dokonane przez J[asińskiego] i T[andeckiego] na podstawie innego źródła. Należy się wdzięczność J[asińskiemu] i T[andeckiemu], którzy przejrzeni wiele tysięcy pozycji w oryginale, by znaleźć tę liczbę błędów”, dodawali jednak: „Bez ich pasji badawczej tekst nasz czekałby długo na recenzenta”¹¹. Pozostawiając specjalistom dalsze dyskusje nad różnymi kwestiami związanymi z treścią tych publikacji, należy stwierdzić, że to K. Górski i W. Szczuczko byli pierwszymi, którzy „przetarli szlak”, odczytując i publikując wspomniane tabliczki woskowe, stanowiące największy taki zbiór na świecie, wywodzący się z jednej kancelarii. K. Górski i W. Szczuczko uchronili toruńskie tabliczki woskowe od zapomnienia, zwłaszcza że przy kruchości materiału, jakim jest wosk, upływający czas działa na ich niekorzyść i będą one stać się jeszcze mniej czytelne. Dla autora tego tekstu, który składał pierwsze litery, korzystając z tabliczki grafitowej i rysika, tabliczki woskowe jako materiał pisarski zwłaszcza w dawnych wiekach wydają się czymś naturalnym.

Z kolei monografia dr. W. Szczuczki *Sejmy koronne 1562–1564 a ruch egzekucyjny w Prusach Królewskich* doczekała się nie tylko dwóch wydań, ale także bardzo pozytywnych recenzji, m.in. pióra Edwarda Opalińskiego¹². Na uwagę zasługują także artykuły dr. Szczuczki poświęcone parlamentarystom szwedzkim: *Reprezentacja chłopska w parlamencie szwedzkim*¹³, *Miasta w Riksdagu szwedzkim*¹⁴, czy wreszcie *Źródła do dziejów riksdagu szwedzkiego w XVI–XVII w.*¹⁵ Wreszcie archiwistyka. Wymienię tutaj trzy ważne – moim zdaniem – artykuły. Są to: *Archiwa prywatne w archiwach wielkich miast pruskich (Gdańsk, Elbląg, Toruń) w okresie staropolskim*¹⁶, *O właściwy model kształcenia archiwistów w Polsce* (wspólnie z Haliną Robótką i Maciejem Gołembiewskim)¹⁷, wreszcie *Model opisu księgi wpi-*

¹¹ Ibid. s. 257.

¹² Acta Poloniae Historica, vol. 73: 1996, s. 196–197.

¹³ W. Szczuczko, *Reprezentacja chłopska w parlamencie szwedzkim*, [in:] *Samorzady i reprezentacje chłopskie w Europie Północnej u progu nowożytności (XV–XVIII wiek)*, red. A. Czacharowski, Toruń 1990, s. 93–103.

¹⁴ Idem, *Miasta w Riksdagu szwedzkim*, [in:] *Balticum. Studia z dziejów polityki, gospodarki i kultury XII–XVII wieku. Ofiarowane Marianowi Biskupowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. Z. H. Nowak, Toruń 1992, s. 319–325.

¹⁵ Idem, *Źródła do dziejów riksdagu szwedzkiego w XVI–XVII w.*, Sprawozdania Towarzystwa Naukowego w Toruniu, t. 45: 1992, s. 49–52.

¹⁶ Idem, *Archiwa prywatne w archiwach wielkich miast pruskich (Gdańsk, Elbląg, Toruń) w okresie staropolskim*, Acta Universitatis Nicolai Copernici. Historia, [t.] 25, Archiwistyka. Nauki Humanistyczno-Społeczne, z. 236: 1991, s. 83–97.

¹⁷ M. Gołembiewski, H. Robótką, W. Szczuczko, *O właściwy model kształcenia archiwistów w Polsce*, [in:] *Pamiętnik I Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich, Przemysł 27–29 sierpnia 1986. Referaty i dyskusja*, cz. 1, red. A. Tomczak, J. Pabisz, S. Nawrocki, I. Radtke, Warszawa 1991, s. 81–97.

sów z kancelarii miejskiej: protokoły rady miejskiej¹⁸. Dr Szczuczko opublikował również kilka artykułów za granicą, w języku niemieckim. Ostatni jego tekst to referat pt. „Mehrsprachigkeit in den Königlichen Preussischen Landtagen des 16. Jahrhundert und der Übergang zum Polnischen als Verhandlungssprache”, który miał wygłosić w Instytucie Herdera w Marburgu, 23 XI 2012 r. o godzinie 15.45, na zorganizowanej przez Hansa-Jürgena Bömelburga konferencji „Mehrsprachigkeit in Ostmitteleuropa (1400–1700). Kommunikative Praktiken und Verfahren in gemischtsprachigen Städten und Verbänden”. Niestety, tak się nie stało...

Witold Szczuczko działał również społecznie, zakładając w Toruniu „Stowarzyszenie serce za serce”, które promowało zdrowy styl życia osób po zawałach i operacjach kardiochirurgicznych.

Doktor Witold Szczuczko pozostawił małżonkę Jadwigę, córkę Joannę, która ukończyła tak jej ojciec studia historyczne na UMK, i syna Aleksandra, studenta III roku prawa także na UMK.

¹⁸ W. Szczuczko, *Model opisu księgi wpisów z kancelarii miejskiej: protokoły rady miejskiej*, [in:] *Problemy opracowania archiwaliów staropolskich w skomputeryzowanych systemach informacyjnych: materiały sympozjum, Toruń, 9 i 10 września 1993 r.* (Komputeryzacja archiwów, t. 1), red. B. Ryszewski, Toruń 1994, s. 65–72.

WITOLD SZCZUCZKO (1947–2012)

Zusammenfassung

Schlüsselbegriffe: Historiographie, Königliches Preußen, Wachstafeln, Karol Górski

Witold Szczuczko war ein Repräsentant der Thorner historischen Schule, der letzte Schüler des herausragenden polnischen Mediävisten Karol Górski (1903–1988). Seine Masterarbeit (1973) war der Politik Sigismunds des Alten gegenüber der Hanse gewidmet. Promoviert wurde er 1985 mit einer Arbeit über die Haltung des Warschauer Reichstags 1563/1564 zur Exekutionsbewegung. Die unvollendete Habilitationsschrift sollte den Rezenzen der Stände im Königlichen Preußen in diplomatisch-quellenkundlicher Perspektive gewidmet werden. Zusammen mit Karol Górski hat Witold Szczuczko die monumentale Edition der Wachstafeln der Stadt Thorn herausgegeben (1980), welche in den Achtzigerjahren des 20. Jh. eine intensive wissenschaftliche Diskussion hervorgerufen hat. Er war ein Kenner der Geschichte Skandinaviens und Biographist. In seiner beruflichen Tätigkeit war er Mitarbeiter der Arbeitsstelle für Denkmalspflege, des Instituts für Geschichte und Archivistik der Kopernikus-Universität und des Staatsarchivs Thorn. Dem Artikel ist eine Bibliographie der Arbeiten Witold Szczuczkos beigelegt, die von Monika Wyszomirska erstellt wurde.

WITOLD SZCZUCZKO (1947–2012)

Summary

Key words: historiography, Royal Prussia, wax tablets, Karol Górski

Witold Szczuczko was a representative of Toruń's school of history, the last apprentice of the outstanding medievalist Professor Karol Górski (1903–1988). His master thesis (1973) was devoted to the policy of Sigismund the Old towards the Hansa. He received a PhD degree in 1985 for his thesis about the Sejm of Warsaw of 1563–4 and its attitude towards the Executionist movement.

His unfinished postdoctoral work concerned the recesses of the Royal Prussian Estates with special emphasis given to the diplomatic and source-scientific analysis. Karol Górski and Witold Szczuczko issued the monument edition of wax tablets of the city of Toruń (1980), which gave rise to a heated academic debate in the 1980s. He was an expert in the history of Scandinavian countries and biographer. He was employed in the Laboratory of Monument Conservation, in the Institute of History and Archival Science of Nicolaus Copernicus University in Toruń, and in the State Archive in Toruń. Witold Szczuczko's bibliography prepared by Monika Wyszomirska is attached to the article.

